

beteekent: den zucht naar het Gelouterde, wien zou het verwonderen?

De aard en vorming, het wezen en de scholing van Spilliaert's geest beletten hem nu wel, dat gelouterde, dat eindelijk-transcendente te bereiken. Doch, dat hij het zoekt met eene koele razernij die het paroxistische benadert, wie zou er hem om laken? Spilliaert trouwens lijdt onder de ontoereikendheid van zijne onderzoekingsmethode, waarbij voor het overige zoo dikwijls de uitdrukkingsmiddelen falen, en dat maakt de tragiek uit van zijn werk. Een geneesmiddel heeft hij gezocht in de secure verstarring die het merk is van zijn vroegeren arbeid. Thans is hij, in schijn althans, kalmer geworden. Hij zoekt afleiding in de eigen fantazie. Helaas, zij doet wel eens vreemd aan, en geforceerd. Omdat de angst nu eenmaal niet sterven wil. K. v. d. W.

UIT DEN AMSTERDAMSCHEN KUNSTHANDEL.

BIJ DE FIRMA DOUWES: DE GROOTE JAN STEEN.

Het zou een aanlokkelijke bezigheid zijn, te beproeven in woorden eenigszins na te schetsen het bloeiende, warm-stroomende leven, in al zijn variëteit van wezen en expressie, in al zijn gradaties van levensblijheid en levenskracht, in al zijn nuances van lust en wellust, dat trillende, bewegende, broeiende leven, waarvan al die kontrasteerende gelaten, al die verschillende gebaren, in hun vloeiende of spitse, rustige of plotselinge, schokkende rhytmen, zoo ganschelijk doortrokken zijn. Laten we echter ons bepalen tot enkele vingerwijzingen naar de kwaliteiten van schildering en teekening, die zoo innig zijn vereenigd in dit grootmeesterlijke stuk van zeldzaam wel beheerschte ordonnantie. Want allereerst treft deze laatste: de rustig-evenredige opbouw van die levendige, bewegelijke, slechts schijnbaar ongeordende en bij eenig concreet voorval weergegeven menschen, op het terras tot één groep min of meer bijeengedrongen, waaronder zoovele oude bekenden van 's meesters schilderijen te herkennen zijn. Het tafereel staat onder de beschuttende overhuiving van een bebladerd lattendak in zijn rijken gloed van rijpe kleuren tegen een zacht-warme donkerte van boomengroen, waartusschen een goudige zonnebloem boven lagere planten oprijst en waarachter door het hooge dak en den achtergevel van een groot, blauwig-grijs heerenhuis (herinnerend aan dat op den achtergrond van het ter Leidsche tentoonstelling geëxposeerde Tuinfeest, ook aangeduid als „De Verloren Zoon” van 1677) het uitzicht afgesloten wordt. Het maakt ondanks zijn overwogenheid van opbouw ten volle den indruk van te zijn afgekeken naar een bepaalde, „historische” werkelijkheid met zijn accidenteele handelingen, zijn momentane houdingen en bewegingen (wier richtingslijnen elkaar op alle denkbare wijzen, onder alle mogelijke hoeken snijden), zijn tallooze bijkomstigheden en toevalligheden. Men lette bijv. op de

gratie, waarmede de gitaarspeler zich heeft neergezet op de balustrade en thans met tengere hand een lossen, moduleerenden greep doet in de snaren van zijn speeltuig, of op de zacht wegduwende, maar tevens lichtelijk tartende beweging, waarmee het oolijke, welgedane dienstmeisje den wat al te driesten vrijer afweert en tegelijk haar schotel voor vallen behoedt, of op het gelukkige, verteederde grootmoedergezicht vlak naast het verrukte kinderbakkesje. Jan Steen's onovertroffen vermogen, om ieder ding weer te geven in zijn tastbare stoffelijkheid en in zijn, mede daardoor beïnvloed, individueel kleureffekt onder de tooverwerking van het licht, bereikt zijn culminatiepunt in de onvergelykelyk rijke schoonheid van de figuur op den midden-voorground, de blondine in haar weerschijn-zijden rok, waar teeder zalm-rose en stemmig grijsbruin en brons doorheen schemeren en waarover een fijn-grijs schort, in een prachtig-natuurlijke plooiing en rimpeling, nederhangt. Met geraffineerden smaak en genotvol welbehagen laat de schilder de paarsrose rozen, waarmee de schoone zich gesierd heeft, coquetteeren met het zilverig tintelend zijde-blauw van haar jakje en naar den anderen kant met de lichtende blankte van haar ter helft ontblooten boezem, terwijl hij ze ten slotte nog de tintencharme van het rose-fluweelen muiltje, dat onder den changeant-rok uitkijkt, laat verhoogen.

Het stillevenswerk van vaas, tinnen kan, aarden vuurtest, planten en bloemen op den voorground is volmaakt. De verscheidenheid van nuanceering is vrijwel eindeloos, zoowel in de uitdrukking van het spiritueele — zooals van den lach in zijn diverse overgangen tusschen schateren en meesmuilen en van de menschelijke natuur in al haar schakeeringen tusschen uitbundigheid en stille innerlijkheid, argeloosheid en schalkschheid — als ook in de weergave van den picturalen toon. Hoe verschillend bijv. zijn de lichtende blankheid van huid der voorground-blondine en het matter, schemeriger, maar niets minder levende en smeltende blank van den blooten hals der jonge vrouw met opgebonden haar, die ons den rug toekent, terwijl zij haar gezicht zien laat aan den jonkman met het piquante, donkere uiterlijk en den geëmuseerden blik!

Het enorme stuk (h. 1.48, b. 1.38 M.; zie: Hofstede de Gr., Verz. nr. 443), dat laatstelijk deel uitmaakte van een buitenlandsche collectie, is bekend onder den naam van „Feestvierend Gezelschap”. Het ontstond waarschijnlijk te Haarlem, in de periode van Steen's rijpste werk, is niet gedateerd, doch wellicht op $\pm$ 1665 te stellen en onderaan de balustrade gesigneerd. We zullen ons maar niet vleien met de ijdele hoop, dat het, dank zij een algemeene — laten we zeggen: „Olympiadische” — belangstelling en offervaardigheid voor ons land behouden zal blijven!

BIJ DE FIRMA BERNARD HOUTHAKKER.

De nieuwe behuizing van dezen kunsthandel op het Rokin is er met

I ISRAËLS,

PORTRET VAN W. STEENHOFF.

A. ROLAND HOLST—DE MEESTER.

VALENTIJN VAN UYTVANCK.

LÉON SPILLIAERT.

„SCHILDERIJ.”

JAN STEEN.

FEESTVIEREND GEZELSCHAP.

JAN STEEN.

(FRAGMENT).

JAN STEEN.

(FRAGMENT).

AELBERT CUYP.

MEISJE MET BOK.

tactvollen smaak op ingericht, een beperkt aantal schilderijen ruim en voordeelig te hangen en elk daarvan, rustig en door geen enkelen opdringerigen buurman gestoord, voor zich-zelf te doen spreken.

Een werk van den genialen, veelzijdigen Aelbert Cuyp, zooals bij ons hoogst zelden wordt aangetroffen, trekt domineerend de aandacht: de bijna levensgrootte beeltenis van een ongeveer zevenjarig meisje, buiten bij een boom gezeten. Het is geenszins wat men een „mooi kind” noemt, maar de losse, onbevangen opvatting en prachtige, vlotte schildering van het geheele tafereel, de naturalistische weergave van dit kleine, vroolijke, blonde menschje maken het tot een bizonder mooi stuk schilderwerk en tot een aantrekkelijk, innemend, sterk-sprekend levensbeeld. In een lang japonnetje, van een sappig rood-bruine kleur met wit kraagje, zit het hoogblonde meisje daar, vol levendigheid in haar blijde kinderoogen, vol jeugdfleur in haar zwierige lokjes, zoo echt als ademend in buitenatmosfeer, terwijl ze haar witgepluimden, slapstrooien hoed vasthoudt, gevuld met kleurige veldbloemen, waarin een bok te happen staat, in een schichtige, strubbelige, houding van zijn hoekig, langharig, warrig lijf, zoo mooi geschilderd in bruine en grijze tonen.

In de opvatting van deze beeltenis, die van de natuur-omgeving deel schijnt uit te maken, vindt men reeds, maar nog geheel spontaan, persoonlijk, datgene, wat zich in het Engelsche portret der 18e eeuw tot een zekeren modieusen stijl zal ontwikkelen en daarin tegelijkertijd zijn natuurfrischheid, zijn momentaniteit zal verliezen. De aanwezigheid van dergelijke stukken van Cuyp in Engeland heeft wellicht tot dien portretstijl den grond gelegd.

Engeland werd het land der Aelbert Cuyp's en evenzeer het land der v. d. Cappelle's. Een van deze laatste is evenzeer bij de firma Houthakker te zien, een typisch werk van den grooten marine-meester, die het door de Vlieger op dit terrein gewezen spoor zoo energiek vervolgde.

Het is een rustig riviergezicht voor Dordrecht, met gevoelige, treffend juiste reflexen van bevlagde schepen in het water, waarboven, in fijn genueanceerde, breede, luchtige zetten geschilderd, een grootsche, Hollandsche lucht, zachtblauw, met donzige, vlokkig-zware wolkenkoppen. Aan den wallekant vormt een reeks huizen met de schepen en zeilen daarvoor een aaneengesloten, gevarieerde kleurstrook, één picturale massa, waarin nochtans de onderdeelen afzonderlijk herkenbaar blijven.

Van van der Neer zagen we een allerfijnst, grijstonig Wintertje met schaatsenrijders, een parelend stukje schilderwerk, vol ruimte, zacht-kens schuivend in perspectivische vastheid naar diepste verte.

Er is ook nog een Jan Wynants, een landschap in de bergen met voorgrond-boomgroep en uitvoerige wolkenvorming, met allerlei aardig belichte details en klare spiegelingen in het fijntjes zich rimpelende water.

De Utrechtsche, naar Zuidelijke kunst georiënteerde School represen-

teert de slechts een paar jaar vóór Cuyp geboren J a n B o t h met een Claude-achtig landschap, een boschweg in een Italiaansche bergstreek, door warm avondzonlicht beschenen, naar zijn italiseerende opvatting, doch niettemin voortreffelijk geschilderd, zonder twijfel een zijner zeer goede werken. Toch ziet men hierin reeds de eerste en zelfs reeds vrij groote schrede naar de latere kamerwand-schildering der 18e eeuw.

Uit den tijd, wellicht uit de veelvuldig gevolgde school of de omgeving, van Both's Utrechtschen leermeester A b r. B l o e m a e r t is mogelijk een subtiel-aandachtig, met de oude handwerkmatige preciesheid en toewijding bekeken vruchtenstukje, op koper gedaan. Die doorzichtige besjes, die fijne bladnerfjes, die teere aanhechtingen van steeltjes aan twijgjes, van twijgjes aan takjes, de dunne, scherpe randjes van notenschalen, ze zijn zoo liefdevol en nauwlettend geobserveerd en neergeschilderd, als Verster het placht te doen in zijn periode van stille ingetogenheid en sereene klaarte, maar in een veel blijmoediger, lichter toonkarakter.

In Utrecht blijven wij bij de beschouwing van het enorme, grandiose, pronkende bloemstuk van den naar de Hollandsche bisschopsstad getrokken Vlaamschen schilder R o e l a n t S a v e r y, een werk, dat, met zijn streng-stylistische, evenmatige opvatting, in geheel anderen, meer modernen, meer aan onzen eigen tijd verwanten zin dan de zooeven genoemde schilderij van Both, naar het decoratieve nijgt, wortelend in de versierende gedachte der voorafgegane miniatuurschildering. Niet minder zuiver-stylistisch opgevat en gecomponeerd, niet minder minutieus uitgevoerd, maar veel minder pompeus, veeleer bescheiden van bedoeling en intiem van sentiment, is het kleinere, aan den ongeveer 30 jaar vroeger geboren Gilles van Coninxloo toegeschreven bloemstuk. Door den tijd zijn de kleuren wat veranderd en verstild, doch niettemin rijk en diep, vol en teer gebleven, haar verhouding harmonieus en zuiver, vol stemming en innerlijke charme. De nederigste détails, de geringste finesses, zooals bijvoorbeeld de onaanvatbaar dunne haren van een kruipend rupsje, zijn door den schilder met piëteit bespied en weergegeven, zóó, dat men ze als onmisbare, als essentiele onderdeelen der geheele kompositie erkent en aanvoelt. Men verzuime niet de bezichtiging dezer werken, voor een deel van ten onzent slechts zelden voorkomende meesters. H. F. W. JELTES.

TENTOONSTELLING VAN DEN NEDERLANDSCHEN BOND VOOR KUNST IN INDUSTRIE IN HET STEDELIJK MUSEUM TE AMSTERDAM.

Een „bescheiden poging om door principieele samenwerking (tusschen kunstenaar en industrieel) verbetering te brengen in de spreekwoordelijk geworden leelijkheid van het machinale massa- en seriëproduct”, — aldus